

7. foglalkozás

Tantárgyi integráció
technika és tervezés,
vizuális kultúra, mate-
matika, magyar nyelv és
irodalom

Tantervi vonatkozás
A növények testfelépí-
tése
Megfigyelés, kísérlete-
zés, tapasztalás
Mérések, mértékegysé-
gek, mérőeszközök

Kulcsszavak
lombhullató növények,
levél, avar, komposzt

**Természettudomá-
nyos megismerési
módszerek**

megfigyelés

leírás

rendszerezés

összehason-
lítás

Mit készítsék elő?
csoportalkotó kártyák,
falevelek, megfigyelési
táblázat kinyomtatva,
interaktív tábla

Mit akarunk elérni?
Önálló megfigyelések
alapján gyűjtsünk össze
minél több ismeretet a
különböző falevelekről,
többféle érzékszervün-
ket is használjuk.

Tevékenységek
Közös beszélgetés,
találós kérdés megfej-
tése;
csoportalkotás, cso-
portmunka;
megfigyelés, mérés,
sorba rendezés, rend-
szerezés.

KISSNÉ LAÁR ESZTER

Miért kell összesöpörni a leveleket a kertben, ha az erdőben nem kell?

2X45 PERCES TANÓRAI FELDOLGOZÁS

**Miről szól ez
a tanegység?**

Ősszel a lombhullató fák lehullatják a leveleiket - ezt min-
den ötödik osztályos tudja. A kertben, a parkban össze-
gyűjtik az avar. Miért nem maradhatnak a lehullott fale-
velek a földön úgy, mint az erdőben?

ÁTTEKINTŐ VÁZLAT

1. Hány falevél van egy diófán?	45 perc
1.1 Mi történik ősszel a falevelekkel?	10 perc
1.2 Csoportalkotás	5 perc
1.3. Falevelek vizsgálata	20 perc
1.4. Levélsor	10 perc
2. Mérés levelekkel	10 perc
3. Mit takar el az avar?	20 perc
4. Az erdőben	15 perc
Összesen:	90 perc

Előkészületek

Előzetes feladatként a gyerekek megkérdezik vagy meg-
méri az iskolai focipálya és az iskolakör hosszát.

Vers előkészítése (online); rajzeszközök kikészítése; faleveleket a gyerekek hoznak (előző órai házi feladat); mellékletek kinyomtatása.

FELADATOK LEÍRÁSA

1. Hány falevél van egy diófán?

45
perc

Ezzel a találós kérdéssel (*válasz: amennyi leesik róla*) vezetjük be a gyerekeknek a lombhullató fákról, az őszi változásokról szóló órákat.

Ezután közösen elolvassuk és értelmezzük az őszi verset, majd csoportokat alkotunk és vizsgálódással, méréssel töltjük az óra további részét.

1.1. Mi történik ősszel a falevelekkel?

10
perc

A gyerekek Bertóti Johanna *A fodrász* című verse alapján végiggondolják, mi történik ősszel a falevelekkel.

Tevékenységek
csoportalkotás

Mellékletek
1.2 Kártyák csoportalkotáshoz

Tevékenységek
Falevelek megfigyelése és összehasonlítása.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?
falevelek, papír, íróeszközök, táblázat kinyomtatva

Mellékletek
1.3 Falevelek vizsgálata táblázat

Tevékenységek
Mérés, sorba rendezés.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?
falevelek, vonalzó, íróeszköz, papír

Mit akarunk elérni?
Mérni tudunk a megszokott, illetve általunk alkotott mértékegységekkel.
Tudatosuljon a gyerekekben, hogy a növények nem tudnak fény nélkül élni.

Tevékenységek
számolás, közös megbeszélés

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?
mérőszalag, vonalzó, íróeszköz, papír

1.2. Csoportalkotás

Minden gyerek húz egy kártyát, amin egy falevél és a megfelelő termés van. A gyerekek azonosítják a leveleket. Az azonos levelek alkotnak egy csoportot.

1.3. Falevelek vizsgálata

Előző órán házi feladatnak kapták a gyerekek, hogy hozzanak magukkal lehullott faleveleket, mindenki többfélét.

Minden csoport kiválaszt 4 féle falevelet, megvizsgálja őket a megadott szempontok szerint: szín, illat, tapintás, alak, összetettség, méret (hosszméret a levélnyéllel együtt), és kitöltik a táblázatot a kapott eredmények alapján.

A csoportok összegzik megfigyeléseiket.

1.4. Levélsor

Méret szerint sorba rendezik az összes kiválasztott levelet (csoportonként 4 db levelet hosszában, egymás folytatásaként raknak).

Megméri, milyen hosszú lett a „levélsor”. (Az eredményt feljegyzik, a következő órán ezzel az adattal fogunk számolni.)

2. Mérés levelekkel

Előzetes feladatként a gyerekek megkérdezik vagy megméri az iskolai focipálya és az iskolakör hosszát.

Megbecsülik, majd kiszámolják, hány „levél sor” hosszúságú pl. a tanterem, a focipálya, a tornaórán futott „iskolakör”.

A számolás menetét és az eredményeket a csoportok megosztják egymással.

3. Mit takar el az avar?

Tevékenységek

megfigyelés, összehasonlítás, ábraelemzés, közös megbeszélés

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

falevelek, íróeszköz, papír

A gyerekek szemük elé tesznek 1 falevelet, így néznek a fény felé.

- Mit látsz?
- Mi változott meg ahhoz képest, mint amikor szabad szemmel nézel a fény felé?
- Hasonlítsd össze, mi változik, ha 2 vagy 3 falevelet egymásra raksz!
- Válassz egy teljesen száraz, barna levelet és egy annyira-amennyire zöld levelet! Hasonlítsd össze, melyik árnyékol jobban!
- Mi történik a növényekkel (fű, virágok), ha nem kapnak fényt?

Hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra is, hogy van más módja is, hogy megóvjuk a fa alatt növekvő pázsitot. Nyugat-Európában egyre jobban terjed az a megoldás, hogy fűnyíróval összevágják a lehullott faleveleket. Ilyenkor nem kell összegyűjteni az avar, mert komposztálódik (helyben komposztálás), és ezzel növeli a talaj tápanyagtartalmát. Ráadásul így kevesebb műtrágyát kell kiszórni a gyepre, amivel szintén óvjuk a környezetünket.

4. Az erdőben

Tevékenységek

Képrejtvény megfejtése, a megoldás közös megbeszélése.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

interaktív tábla

Mellékletek

4. A falevél útja

Az interaktív táblára kivetített, a falevél útja című képet „megfejtik” a csoportok; majd elmondják egymásnak a megfejtéseket.

Az erdőben lebomlik a falevél, így nő a talaj tápanyagtartalma.

A közös megbeszélés során jó, ha beszélünk az erdő aljnövényzetében élő hagymás növényekről. Ezek a vastag avar alatt is életben maradnak.

Variáció

Ez az óra jól beilleszthető egy témnapba, amit október 10-én, a komposztálás ünnepnapján tarthatunk, amikor a levélkomposzt készítéséről, felhasználásáról beszélünk.

Felhasznált és ajánlott források

- Természettudomány Mini Enciklopédia (Alexandra Kiadó, Pécs, 2016.)
- Joachim Mayer: Milyen fa ez? (Sziget Könyvkiadó, Bp., 2013.)
- Eva-Maria Dreyer: Milyen ehető vadnövény ez? (Sziget Könyvkiadó, Bp., 2015.)
- Hazel Maskell: Mi fán terem a biológia? (Pannon-Literatúra Kft., Bp., 2010.)